

Un manifest patriotic de nepuizabilă actualitate

SCENA

„VLAICU VODĂ”

de Alexandru Davila,
pe scena bacăuană

Victoria voevodului prin popor, care capătă întărirea cutremurătoare a jertfei credinciosului Rumin Grue, își găsește întru chiparea simbolică în „Coloana fără sfârșit”, sugerând marea populație, aspirațiile sale care-și vor afla împlinirea abia astăzi.

Se face simțită, totuși, o anumită șovăire a spectacolului, datorită tendințelor de a extinde cu orice preț semnificațiile general-romantice ale dramei. „Vlaicu Vodă” este în primul rând o operă românească, o pledoarie pentru dragostea de țară făcută cu mijloace tradiționale. Nu totdeauna regăsim în spectacolul lui Ion Olteanu sugestia plastică a specificului românesc, sau de atmosferă. Aceasta — și datorită scenografiei, nu în mod constant bine concepută. Unele piese de decor ne redesteapă în minte montarea bacăuană a piesei „Apus de soare”, iar pe alocuri se amestecă elemente de renaștere italiană, cu motive autentice folclorice. Inconsecvent față de linia spectacolului este și finalul: dacă până atunci Vlaicu Vodă se află înconjurat de popor, în ultima scenă îl vedem numai între boieri, sau singur.

Distribuția piesei este susținută de tineret. În rolul titular Ion Buleandră vedește o înțelegere justă a datelor psihologice ale personajului, Vlaicu Vodă dezvoltându-se ca o personalitate complexă, de mare noblete sufletească. Actorul se străduiește să realizeze o plastică scenică veridică, iar nuanțarea jocului se simte nu numai în gestică, ci și în timbrul cu care-și recită replicile. Tînărul interpret al lui Vlaicu Vodă trebuie să potențeze cu mai multă grijă accentele temperamentale ale unor replici-cheie. Este necesară, de asemenea, o mai atentă gradare a intensității vocale.

Liliana Russu a realizat în Clara Doamna una din cele mai valoroase creații scenice ale sale, alcătuită împreună cu protagonistul, axa valorică a distribuției. Siguranța cu care interpreta alege soluțiile scenice ale rolului își are originea în luciditatea pătrunderii specificului spiritual al personajului, în viziunea de ansamblu asupra spectacolului. Am fi așteptat însă o nuanțare mai vizibilă a atitudinilor, o perfidie mai accentuată care să completeze inteligența sterică, neputincioasă în fața realităților istorice.

George Motto (Mircea Basarab) și Kitty Stroescu (Domnița Anca) realizează un cuplu scenic echilibrat. Jocul celor doi tineri actori aduce în fața noastră poezia unei dragosti romantice, cuferea de aventuri adolescentine, dar care va trebui sacrificată unor rațiuni superioare, de stat.

Sinceritatea interpretării este cuceritoare prin dăruirea tinerească, dar am fi dorit ca la aceasta să se adauge o studiere și o dozare mai atentă a mișcării. S-ar fi obținut astfel un e-

fect coordonator — nu totdeauna evident — al jocului cu nota generală.

În viziunea actriței Kitty Stroescu accentul rolului său cade pe gingășia dezarmată a tinerei domnițe. Nobletea sentimentelor se împletește cu dramatismul progresiv al întuirii necesității de a renunța la Mircea.

Dintre numeroșii boieri de la curtea lui Vlaicu rețin atenția: Banul Miked (Eugen Antohi), Preacuviosul Nicodim (Mircea Isăcescu), Spătarul Dragomir (Mihai Stoicescu), Grozea Moldoveanul (Sandu Dumitriu) și alții.

Fie că e vorba de monumentalitatea și demnitatea sacerdotată a mitropolitului Nicodim, de înțelepciunea și ponderea sfatului clarvăzător al Banului Miked, de impulsivitatea și elanul ostășesc al viteazului Dragomir, sau de dragostea zeloasă pentru Moldova năpăstuită, a lui Grozea Moldoveanul, grupul acestor interpreți iese în evidență prin forță evocatoare și sugestivitatea de frescă.

Contribuții utile mai aduc: Virgiliu Florescu în Costea Mușat (deși cu neajunsuri în redarea culorii moldovenești a personajului), N. Roșioru în Vlad Dobceanul și Marin Ionescu în Murgu (ambii — fără suficiență sprinteneală a recitării scurtelor, dar pregnanțelor replici) etc.

Succesul acestui spectacol se împlinește pe deasupra unor omisiuni și nu putem să nu subliniem și cu acest prilej utilitatea colaborării cu regizori de prestigiu, care știu să lucreze cu un colectiv tânăr.

S. Vlad

REPERTORII

Listele de repertorii ale celor două teatre din regiunea noastră, împun prin varietatea lucrărilor prevăzute. Avînd comună o pronunțată orientare spre temele contemporane, repertoriile se deosebesc prin concepție și preferințe literare. La Bacău „Sonet pentru o păpușă” de Sergiu Fărcășan și la Piatra Neamț „Trei generații” de Lucia Demetrius, vorbesc despre strădania celor două colective artistice de a promova dramaturgia românească.

După o stagiune bogată în evenimente artistice teatrul din Piatra Neamț atacă cu îndrăzneală marile repertorii universale. „Romeo și Julieta” pe scena plenteană este desigur un act temerar dar și un pas însemnat spre maturitate artistică.

La Bacău, „Patima de sub ulmi” de Eugen Q' Neill va facilita cunoașterea unei mari personalități artistice a secolului nostru.

Imbucurătoare este perspectiva unor spectacole Alecsandri pe ambele scene. „Sinziana și Pepelea” la Piatra Neamț și „Chirița la Iași” la teatrul din Bacău se înscriu pe linia reluării într-o viziune contemporană a operei marelui înaintaș al teatrului nostru.

Publicul din regiune se va întâlni cu noua comedie a dramaturgului bacăuan Ion Ghelu-Destelnică — „Ceartă în familie”, rod al colaborării teatrului din Bacău cu acest tînăr autor.

Filarmonica ne va oferi întâlniri cu compozitori și lucrări care în trecut nu au făcut parte din repertoriul orchestrei simfonice. Ne referim la Simfonia I-a de Șostakovič, Simfonia a III-a de Brahms și Simfonia simplă de Britten.

sinteză

Iulia Hălăucescu

DE LA BICAZ LA ONEȘTI

PLASTICA

Pornită de la realitatea de esență, arta plastică își poate avea motiv în miezul omului, în pămînt sau în zborul de pasăre, helioplan, avion sau chiar în spațiul cosmic. Este aproape de necrezut că modelajul care implică neapărat materie finită, să poată frămînta în pensulă și daltă rațiuni infinite. Și aici stă puntea de încercare dacă un minutor poate sau nu poate să fie artist, un privitor poate sau nu poate să înțeleagă arta. A fi creator sau a fi receptiv, nu este un lucru întimplător, ci produsul unei munci și educații asidue, a unei investigații pe domenii largi, a unor bucurii de soluții sau a unor eșecuri de cunoaștere.

Pornind de la aderența tălpii goale cu pămîntul rece, pînă la sărutul cald al zărilor, învățăm tot ce se cheamă viață, transformînd în noi realitatea pe care o redăm apoi pe dimensiunile spațiale actuale. Iată un mozaic dintr-un anumit punct de pe glob — baraj alb, apă neagră, munți gri, vapor galben, furnale roșii, șosea șarpe, uzină castel ocru, blocuri turn adunate în culori pastelate în nori, șuvițe de apă lapis-lazuli, țevi negre și albe, rafinării negre, fabrici cărămizii și peste toate o lumină orbitoare, lumina chimiei și a energiei electrice. Aceasta este regiunea Bacău. Din avion se amestecă, se învîrtejesc, te copleșesc — un caleidoscop pe rețină.

Și acum, să le așezăm. Întîi în me-

morie, prin comparație. Ce era cu douăzeci de ani în urmă? Un fir de apă albastru, pe care se înșirau plute galbene, conduse cu greu de mîna omului obidit, căsute albe pitite în modeste pe după munți verzi, orășele colite, o șosea prăfuită și goluri, multe goluri.

Prima baracă în munți pune semne de întrebare, primul zgomot altfel, a-trage după sine ritmuri care se transformă în adevărate simfonii. Ceahlăul privește sceptic și așteaptă, stană, să vadă ce se întimplă la poalele lui. Ceas cu ceas, zi cu zi, an cu an, plastica Moldovei de mijloc se transformă în mîna și conștiința omului. Barajul este uluitor privit pe dinafară în finisajul lui alb; cunoscîndu-l însă începînd dinăuntru, de la prima lui formă arhitecturală și de la primul constructor al lui, înțelegi că ceea ce se vede astăzi, e mult mai mult, e infinita posibilitate a omului de a transforma cu creierul și mîna lui încremenirea naturii și a și-o pune la dispoziție. Lacul e negru fiindcă are profunzimi de genune. În el se prăpăstiesc toți munții din jur, cu toate legendele lor. E închis și dramatic, fiindcă din involburarea apelor lui conduse prin tunel și căzute în turbinele uzinei Stejaru, strălucesc luminile satelor și orașelor noastre.

Aici, în văgăuna munților Bicazului, s-au adunat mulți artiști să strîngă pe pinzele lor ritmul construirii noului:

Brăduț Covaliu, Gheorghe Spiridon, Ștefan Szonyi, V. Dobrian, Gh. Ivanenco, Spiru Chintilă, Emilia Niculescu-Petrovici, Nagy Imre, Simona Vasiliu-Chintilă, Marin Predescu, Maria Constantin, Corina Leca, Elena Greculesi, Ion Petrovici, Ștefan Hotnog și mulți alții, chiar și artiști străini, cehi și polonezi. Fabrica de ciment are o adevărată galerie de artă cu lucrări reprezentative din a-creastă regiune.

Multe opere inspirate din acest itinerar au făcut cînte artei cu frumusețile țării noastre peste hotare; Simona Vasiliu-Chintilă a luat mențiunea de onoare a juriului internațional de la expoziția din Sao-Paulo cu lucrări inspirate din regiunea noastră.

Dar șoseaua strălucește ca argintul și șerpuieste spre Piatra. O masă compactă de blocuri uriașe înaripază imaginația artiștilor către culmi pe care nici un copil-minune de pe maldanele de odinioară ale Pietrii nu ar fi îndrăznit să le înalțe în basmele lui. Albia Bistriței s-a adîncit, transformîndu-se în lacuri barate de hidrocentrale electrice. Totul, de pe acum, a început să pară firesc, de cînd lumea. Civilizația respiră din toți porii munților, din caldarimul străzilor, din cărămizile blocurilor și din coșurile fabricilor, care te duc pe nesimțite la Săvinești-Roznov. Ani de-a rîndul au lucrat brigăzi de artiști plastici în această regiune industrială de mare

importanță. Interioarele fabricii de fibre sintetice sînt adevărate saloane în care miinile îndeminate par șerpuii pe harpele de melon, realități ogîndite în lucrările graficienilor Eva Cerbu, Ana Iliuț, în pictura lui Eugen Crăciun, Nica Mihaela, sau în sculptura lui Clement Pompiliu — „Relonista” — și ale altor artiști.

„Laminorul” de la Roman este documentarea în special a Eniliei Dumitrescu, care a concretizat-o în lucrări expuse în anualele de grafică din București.

Echilibrat și statornic, cu străzile și blocurile lui noi, Bacăul în care a trăit și lucrat pictorul N. Enea, Bacăul ilustrat de Petre Hirtopeanu, C. Berdilă, (bacăuan de origine), Gh. Iliescu, V. Melica și de alții, — stă pe aceeași Bistriță, ca o inimă a regiunii.

În așezarea de mozaic a itinerarului plastic urmează partea grea a echilibrului compozițional. O feerie de incandescențe, lumini care curg sau se difuzează ca o explozie modernă peste întunericul neștiinței de odinioară, simbol al chimiei și energiei electrice creatoare, ne-o oferă tabloul pictorului Eugen Popa, odată cu intrarea în „Onești”.

Ziua se îmbină cu noaptea așa cum țevile albe și negre se alătură în arcuri de triumf, primindu-ne pe magistrala de est în țara chimiei, unde rafinăriile, termocentrala Borzești,

Combinatul chimic, Combinatul de cauciuc, se înfig solid în pămîntul peste care odinioară bătea vîntul în gol. Un mozaic de o rafinată compoziție plastică ne oferă linia ritmică și culoarea acestor înșiruri industriale. Roșul englez și galbenul de Neapole sînt puse în valoare de albul, negrul și griul țevilor care fac legătura ca niște artere uriașe cu tot aparatul funcțional al acestei regiuni. Orașul, ca o paletă cu cele mai subtile nuanțe de acuarelă, se arcuiește după linia străzilor ce-l străbat. Forfota și pașii oamenilor la fel de tineri ca și existența citadină, împregnează zi cu zi o atmosferă care creează personalitatea proprie a Oneștilor.

Aici, an de an, vin brigăzi de artiști plastici în documentare și uimiți de cum se pot schimba oamenii și locurile, prind pe pinzele lor tipicul și esența noii vieți. Așa au lucrat pictorii Eugen Popa, Gina Haqiu, Tana Maitec, Camilian Demetrescu, Constantin Paulet, Simona Vasiliu-Chintilă, graficienii Gh. Boțan, Maria Plăcintă, Natalia Matei, Nicolae Hilohi, Traian Brădean, sculptorii Octav Iliescu, Petre Balogh și alți artiști, tare cu talentul și puterea lor de sinteză au transmis în țară și în lume un mesaj plastic al timpului nostru.

Iulia Hălăucescu